

Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення за перше півріччя 2013 року

Система недержавного пенсійного забезпечення (далі – НПЗ) становить третій рівень пенсійної системи. Її розбудова здійснюється, починаючи з 2004 року після набрання чинності Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення». Основу такої системи складають недержавні пенсійні фонди.

Станом на 30.06.2013 в Державному реєстрі фінансових установ містилася інформація про 89 недержавних пенсійних фондів (далі – НПФ) та 34 адміністраторів НПФ.

Система недержавного пенсійного забезпечення протягом останніх років демонструє поступальний розвиток. Основні показники діяльності НПФ та темпи їх приросту наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів

Недержавні пенсійні фонди	2011	2012	I квартал 2013	II квартал 2013	Темпи приросту, %
					II кв. 2013/ I кв. 2013
Загальна кількість укладених пенсійних контрактів (тис. шт.)	75,0	61,4	61,4	61,3	-0,2
Кількість учасників за укладеними пенсійними контрактами (тис. осіб)	594,6	584,8	587,4	588,5	0,2
Загальні активи НПФ (млн. грн.)	1 386,9	1 660,1	1 735,4	1 831,9	5,6
Пенсійні внески (млн. грн.), у т.ч.	1 102,0	1 313,7	1 370,5	1 442,7	5,3
- від фізичних осіб	50,6	58,6	60,7	62,7	3,3
- від фізичних осіб-підприємців	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0
- від юридичних осіб	1 051,2	1 254,9	1 309,6	1 379,8	5,4
Пенсійні виплати (млн. грн.)	208,9	251,9	260,8	274,3	5,2
Кількість осіб, що отримали/отримують пенсійні виплати (тис. осіб)	63,1	66,2	67,4	68,9	2,2
Сума інвестиційного доходу (млн. грн.)	559,9	620,3	646,3	685,9	6,1
Сума витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів (млн. грн.)	86,6	106,6	114,2	121,5	6,4

Станом на 30.06.2013 адміністраторами недержавних пенсійних фондів було укладено **61 346 пенсійних контрактів з 49 794 вкладниками**, з яких 2 371 вкладники, або 4,8%, – юридичні особи, на яких припадає 1 379,8 млн.

грн. пенсійних внесків (95,6% від загального обсягу пенсійних внесків за системою НПЗ), а 47 423 вкладники, або 95,2%, – фізичні особи.

При цьому, порівняно з кінцем I кварталу 2013 року кількість контрактів з юридичними особами зменшилася на 0,5%, а з фізичними особами зросла на 0,1% (рис.1).

Рис.1. Динаміка кількості укладених пенсійних контрактів за 2010 – 2012 рр. та перше півріччя 2013 р.

Станом на 30.06.2013 кількість учасників НПФ відповідно до укладених контрактів становила **588,5 тис. осіб** (на кінець першого кварталу 2013 року – 587,4 тис. осіб) (рис. 2).

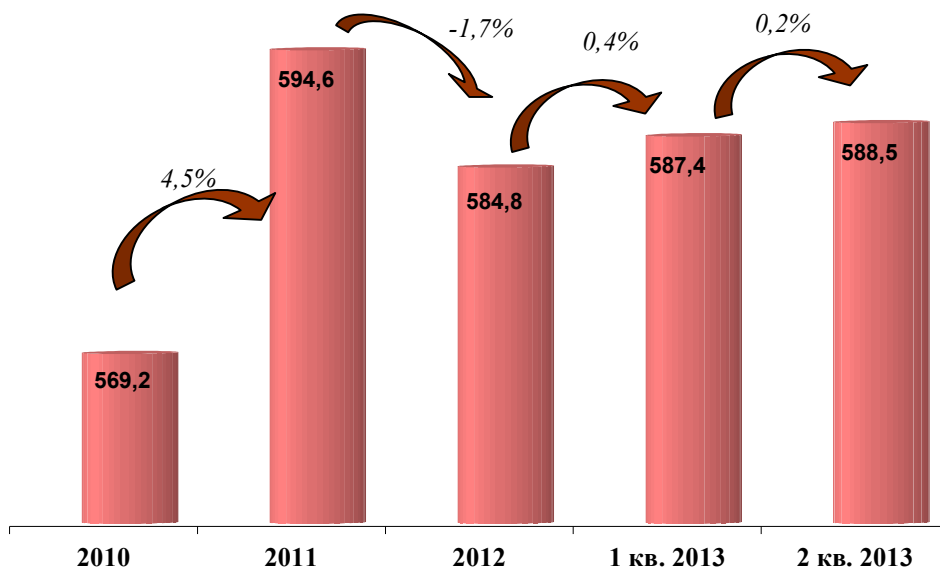
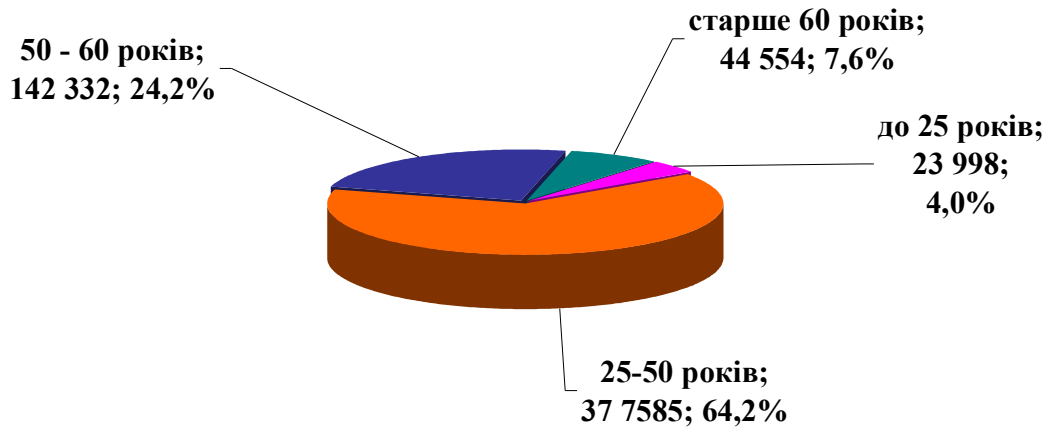

Рис. 2. Динаміка кількості учасників НПФ за 2010 – 2012 рр. та перше півріччя 2013 р. (тис. осіб)

Як видно з рисунка 2, починаючи з 2012 року кількість учасників НПФ дещо збільшилась.

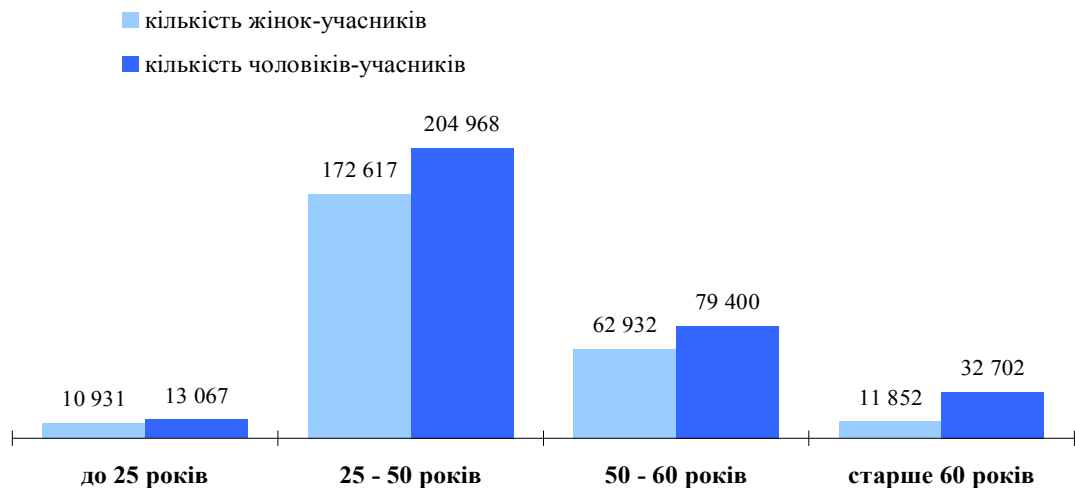
Станом на 30.06.2013 серед учасників НПФ переважну більшість становили особи віком від 25 до 50 років, а саме 64,2%, та особи вікової групи від 50 до 60 років, що становила 24,2%.

Частка учасників НПФ вікової групи старше 60 років становить 7,6%, вікової групи до 25 років – 4,0% (рис. 3).

Рис.3. Розподіл учасників НПЗ за віковими групами (тис. осіб) станом на 30.06.2013

На рисунку 4 відображено кількість учасників НПФ (у розрізі вікових груп та за статевою ознакою).

Рис.4. Кількість учасників за віковими групами та за статевою ознакою (тис. осіб) станом на 30.06.2013

Як видно з рисунка 4, серед учасників НПФ у розрізі вікових груп більшість становлять чоловіки. Причому у віковій групі старше 60 років їхня кількість перевищує кількість жінок більш ніж удвічі.

Пенсійні виплати (одноразові та на визначений строк) станом на 30.06.2013 становили **274,3 млн. грн.**, і збільшившись протягом II кварталу 2013 року на 5,2% (рис.5), при цьому одноразові виплати - на 4,4%, пенсійні виплати на визначений строк – на 19%.

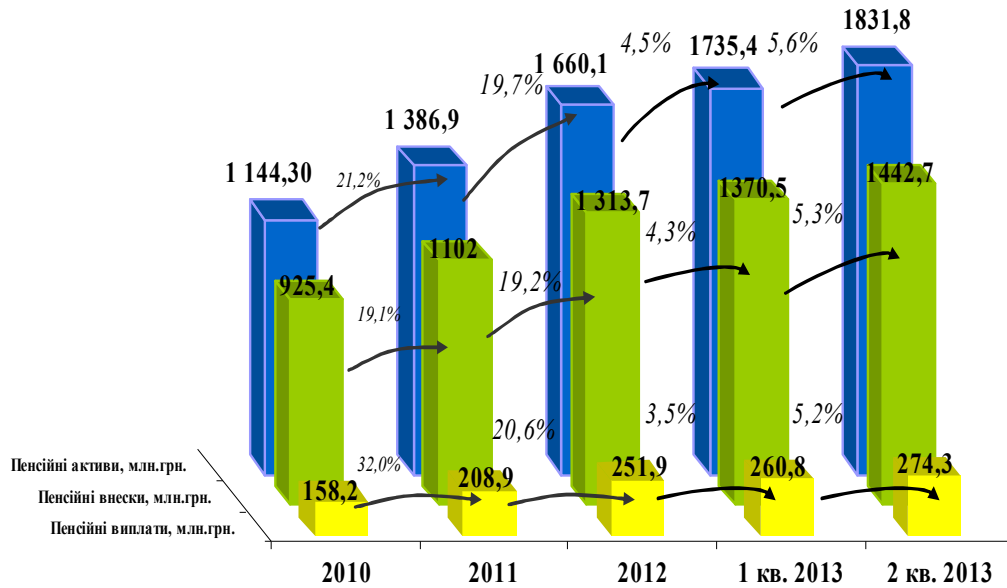
Рис. 5. Пенсійні виплати за 2010 – 2012 рр. та II квартал 2013 року

Сукупно недержавними пенсійними фондами станом на 30.06.2013 було здійснено пенсійних виплат (одноразово та на визначений строк) **68 856 учасникам**, тобто 11,7% учасників від їхньої загальної кількості отримали пенсійні виплати.

Одним із основних якісних показників, які характеризують систему НПЗ, є сплачені **пенсійні внески**.

Станом на 30.06.2013 сума **пенсійних внесків** становила **1 442,7 млн. грн.**, що на 5,3% більше, ніж на кінець I кварталу 2013 року (або на 72,2 млн. грн.).

Загальний обсяг активів, сформованих пенсійними фондами, станом на 30.06.2013 становить **1 831,8 млн. грн.** Усього за II квартал 2013 року активи недержавних пенсійних фондів зросли на 5,6% (або на 96,4 млн. грн.) (рис.6).

Рис.6. Динаміка основних показників системи НПЗ за 2010 – 2012 рр. та II квартал 2013 року

Для НПФ властиво формувати портфель, до якого входять об'єкти інвестування з мінімальним ступенем ризику. Тому особливого значення набуває вибір інвестиційних інструментів, використовуючи які НПФ зможуть забезпечити захист грошових коштів населення від інфляційних процесів і при цьому отримувати визначений приріст капіталу.

За результатами II кварталу 2013 року переважними напрямками інвестування пенсійних активів стали депозити в банках (37,2% інвестованих активів), облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України (31,0%), акції українських емітентів (14,3%), цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України (10,0%) (рис. 7).

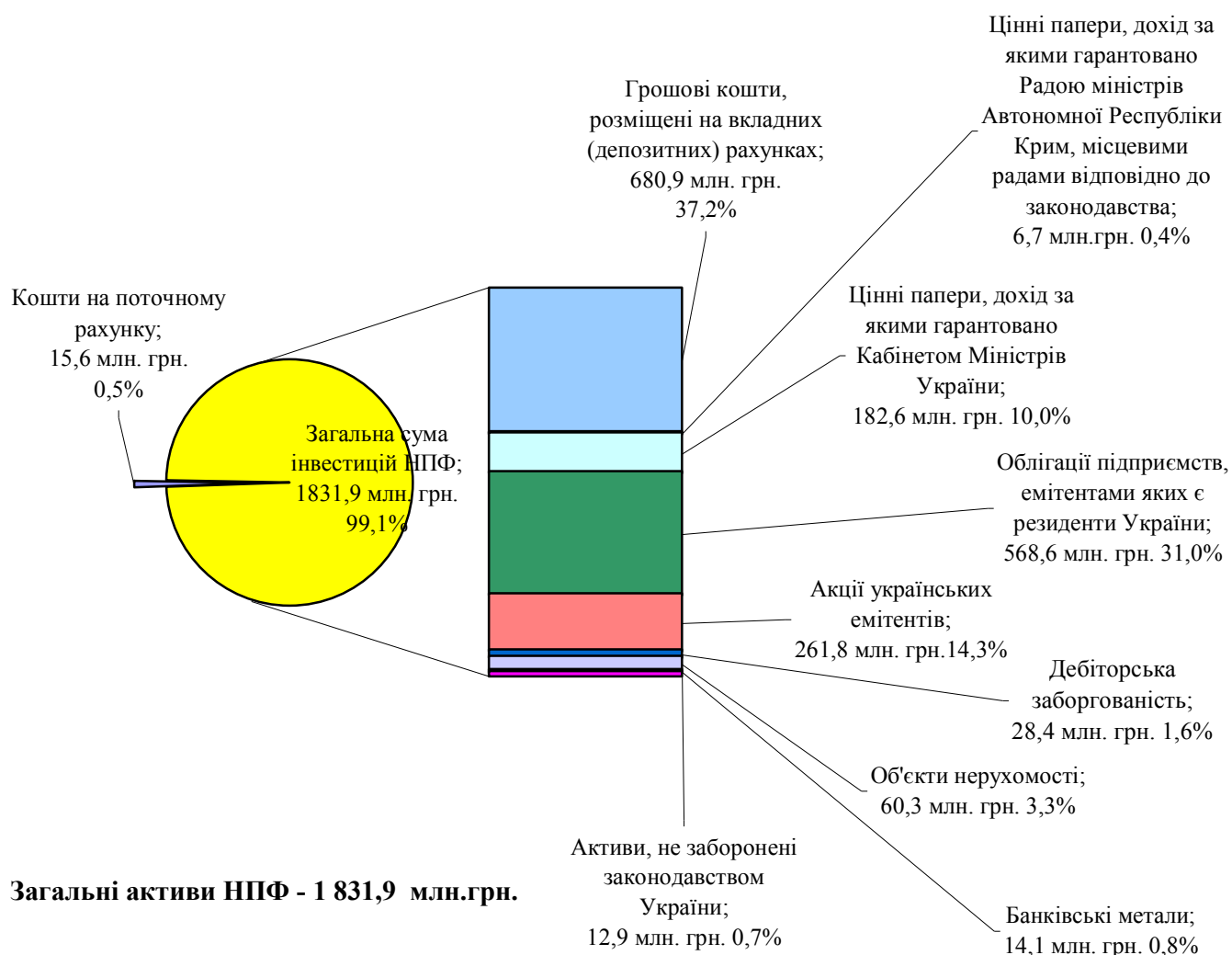
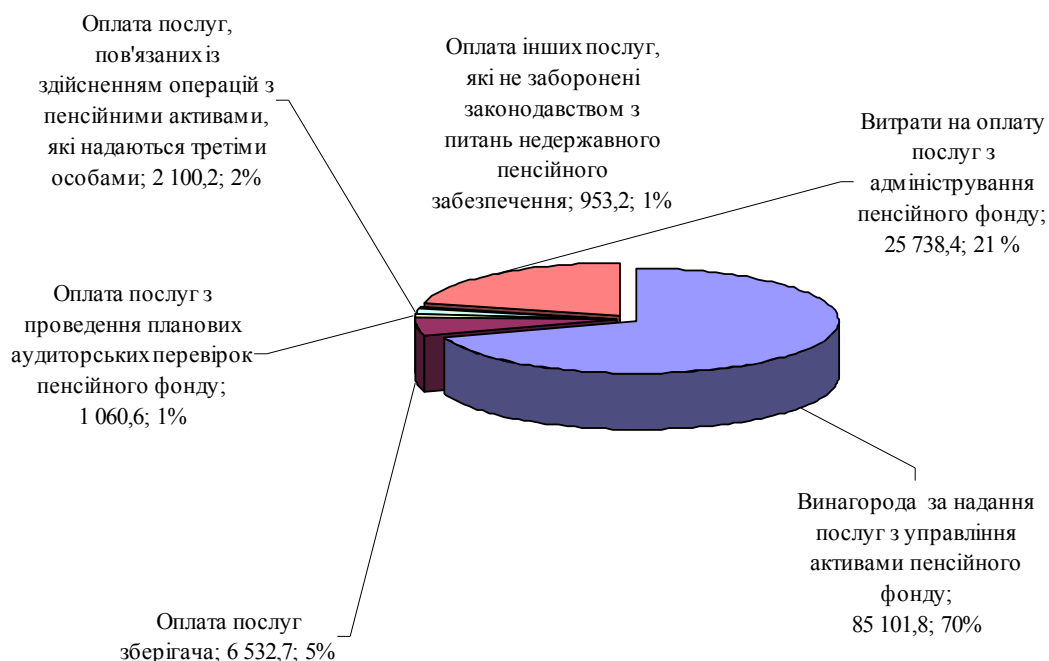

Рис.7. Структура інвестованих пенсійних активів станом на 30.06.2013 (млн. грн.)

Метою інвестування пенсійних активів є, насамперед, збереження пенсійних заощаджень громадян. Тому стратегія інвестування недержавних пенсійних фондів є більш консервативною, ніж у інших фінансових установ.

Загальна вартість *доходу, отриманого від інвестування пенсійних активів*, станом на 31.06.2013 становила **685,9 млн. грн.**, або 47,5% від суми залучених внесків, збільшившись протягом II кварталу 2013 року на 39,6 млн. грн., або на 6,1%.

Витрати, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, станом на 31.06.2013 зросли на 6,3% у порівнянні з I кварталом 2013 року і в цілому за час існування пенсійних фондів становлять **121,5 млн. грн.**, або 6,6% від загальної суми активів НПФ (рис. 8).

Рис.8. Структура витрат, відшкодованих за рахунок активів НПФ, станом на 30.06.2013 (тис. грн.)

Основна частина витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, припадає на оплату послуг з управління активами недержавних пенсійних фондів – 70% від загальної суми витрат. Витрати на оплату послуг з адміністрування пенсійного фонду становили 21% від загальної суми витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів. Оплата послуг зберігача, який здійснює відповідальне зберігання активів пенсійного фонду – 5% від загальної суми витрат.

**Директор департаменту розвитку
ринків фінансових послуг та
фінансового моніторингу**

С.О. Кузьменко